

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasiło avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Stev. 44.

V Ljubljani, 1. listopada 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Namen posvečuje sredstva!

Slovensko učitelj-tvo je storilo velikanski napredek na svojem življenskem potovanju. Napredujemo naravnost gigantskih korakov do izpopolnitve, kjer bi nas radi že davno videli naši „pravi“ prijatelji, najožji somišljeniki „Slovenske Ljudske Stranke“.

Oglejmo si nekoliko zgodovino tega našega napredka! Svoje dni je izustil na nekem shodu v pokojnem „Katoliškem domu“ v Ljubljani voditelj te stranke, dr. Šusteršič, krilate besede, da je ljudsko šolstvo prokletstvo za naš narod. Shod v Škofji Loki, ki se je vršil nekaj časa pozneje, je postal zaradi tega zgodovinskega pomena, ker je slovensko učiteljstvo dobilo striktno povelje, da si moramo numerirati kosti, ako hočemo službovati na Slovenskem! — In shod, to je občni zbor „Katol. političnega društva“ v Radovljici, je sprejel kot orožje, s pomočjo katerega nam bodo numerirali naše kosti — bikovo žilo!

Gorostasno!

In da je parola „Z bikovo žilo po njih!“ prav zadovoljila vse navzoče od poslanca Pogačnika pa do zadnjega analfabeta, nam priča dovolj jasno dejstvo, da se predsedniku tega shoda, g. Vurniku, niti vredno ni zdelo, zavrnuti ta „parlamentarni izraz“ katoliškega zborovalca.

Škandal!

Pokrovitelji naše dične „Slomškove zveze“ so pričeli v najnovejšem času krošnjariiti po slovenskem ozemlju z neko preležano robo, ki jo menijo uspešno — po njih mnenju namreč — porabiti, da pomnože število „mnogobrojne“, „krasno se razvijajoče“ „Slomškove zveze“. — A kakor ni vlekel svoje dni blagoslov pokojnega Missije, toliko manj bo vlekla resolucija, ki sta jo predlagala najeta „govornika“ na Dobrovi in v Radovljici. — Naravnost čudno se nam zdi, kako je to, da niso krošnjarili s to resolucijo na zadnjem shodu „Kmetске zveze“ na Brezovici. Domnevamo pa, da Povše ni Pogačnik!

Na dolgo in široko pisati o shodu v Radovljici se nam ne zdi vredno. Konstatirati moramo samo to, da so hoteli pristaši „S. L. S.“ — v prvi vrsti seveda razni župniki in kaplani ter njim slepo vdani podrepniki — nekoliko zmanjšati oni ugled, ki ga je ravno slovensko učiteljstvo pridobilo na Gorenjskem s svojim zadnjim zborovanjem. Zelena zavist jih grize, da more ono, tako sovraženo učiteljstvo brez protekcije „Slovenčevga“ uredništva in njegovih najožjih somišljenikov prirejati

tako sijajne shode, a njih varovanci se morajo pa skrivaje udeleževati svojih, z vsemi blagoslovi oblagodarjenih shodov.

Shodu na Dobrovi je predsedoval upokojeni nadučitelj iz stare dobe, a shodu v Radovljici niso mogli vtisniti enakega pečata, navzoči niso bili niti najstrastnejši „Slomškariji“, ker jih je sram, očito spoznavati svojo zmoto.

Trud je zaman!

Glavno besedo o učiteljstvu na radovljiškem shodu je imel posestnik Jakob Polde iz Gorij pri Bledu. Mož je pokazal, da je dobro orožje v rokah ljubljanskih fanatikov; kar je tu nagromadil v „svojem“ govoru, menda še sam sebi ni verjel. In sredstvo posvečuje namen! Zavračali ne bomo vseh teh izbruhov, ki so jih govorili posvečeni hujškači na usta najetega govornika. Poudarjamo le to, da ne zadrži sto takih govornikov niti za trenutek onega napredka, ki mu je začetnik slovensko učiteljstvo. Ponosni smo na hvaležnost one generacije, ki izhaja iz naših šol, in ki zasede v najkrajši dobi one postojanke, kjer gospodujejo sedaj še ožji pristaši teh posvečenih hujškačev. Ponosni smo, da imamo trdno zaslombo v sreih onih staršev, ki pošiljajo svoje otroke v našo odgojo. In prepričani bodite, da bi vam kaj lahko povrnili milo za drago, ko bi hoteli nastopiti ono pot, po kateri sedaj vi korakate. Toda v nas živi prepričanje, da zruši naše tiho, a vztrajno delovanje v šoli in naše mirno izvenšolsko delo tako temeljito vaše visoke misli, da se boste sami čudili. Za to nam je porok zgodovina sedanosti.

Shod se je dotaknil tudi takozvanih roditeljskih sestankov.

Ker pa ti modrijani niso mogli naravnost nastopiti proti tem sestankom, ker so zakonito dovoljeni, so se povzpeli do salomonske modrosti. Uganili so: „Na roditeljske sestanke le hodite, a tu povejte učiteljem, kako morajo vzgajati otroke! — Zagotavljamo pa vse udeležnike tega shoda, da se na naših roditeljskih večerih ne bo nikdar ščuvalo na tak način, kakor se je ščuvalo na teh shodih. Naše sestanke bo preveval oni blažilni duh prave ljubezni in potrpežljivosti, kijelastna pravemu katoličanu. Naša parola nateh sestankih ne bo bikova žila, temveč božji nauk: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe in svojim sovražnikom odpustite, kakor je božji sin odpustil levemu razbojniku!“

Najeti „govornik“ se je končno pospel do sledeče resolucije:

„Občni zbor Katoliškega slovenskega društva najodločneje obsoja namene in delovanje svobodne šole, obžaluje, da so ravno

v Radovljici slovenski liberalni učitelji na občnem zboru jugoslovanske zveze sprejeli brezversko šolo v svoj program. Zbrani zborovalci odločno zahtevajo, da se naj otroci krščanskih staršev tudi vzgajajo in poučujejo v krščanskem duhu. Vsi krajni šolski sveti se pozivljajo, da nasprotujejo nastavljanju učiteljev, ki so člani liberalne zveze in zahtevajo le nameščenje krščanskih učiteljev.

Resolucija! Kaplja v morje!

Zadnji govornik je bil znan hujskač Lampe iz Ljubljane. Možu so obležali v želodec naši gosti iz prosvetlene Češke. Zato nas je primerjal z anarhisti, zakaj vabljeni smo bili — torej logiško sklepano — na shod „Svobodne Misli“, ki so se ga udeležili anarhisti, ki vladarje more, ki so zapleteni v atentat na španskega kralja in kraljico. Grozovito!

Svojim pobratimom na daljnem severu, bratom Čehom; svojim pobratimom v svobodni kraljevini Srbiji in svojim pobratimom v sosednji Hrvaški pa kličemo:

Raznesite vest po svojih pokrajinah, da nas je slovenski klerikalizem nagnal z bikovo žilo, nas nazval anarhistom, ker smo dali priliko na svojem sijajnem zboru v Radovljici govoriti bratom Čehom o tem, kar jim polni srce, in ker smo nastopili jasno in javno za svoj program, ki sloni na zdravih človeških nazorih!

Slednjič svetujemo piscu v zagrebški „Krščanski školi“, ki se je izpodtaknil ob stvarno poročilo našega pobratima Davorina Trstenjaka v „Napredku“ o našem zboru v Radovljici, da naj trezno in nepristransko prouči shod „Katoliškega političnega društva“ v Radovljici, ki se je vršil dne 13. oktobra t. l., pod parolo „Z bikovo žilo po njih!“ (po slovenskih učiteljih) — potem dobi drugačne pojme o idiličnem življenju slovenskega učiteljstva, ki ga živimo v naši krasni slovenski deželi!

Slovensko srednješolsko vprašanje na Štajerskem.

„Domovina“ poudarja v eni zadnjih števil, da ni kulturnega vprašanja, ki bi se ga bili Slovenci že od nekdaj sem s tako vnemo oprijeli mimo vseučiliškega vprašanja. Bilo je za nas

Prvi slovenski dekliški licej.

Ob Bleiweisovi cesti v Ljubljani so dogradili krasno novo poslopje. Ta palača, opremljena z vsemi napravami moderne šole, je namenjena višji izobrazbi slovenskega ženstva, ker so v nji prostori mestnega dekliškega liceja, ki so ga otvorili 4. oktobra t. l. Z razpisom c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk z dne 13. aprila 1906., števil. 1029, je bil odobren novi statut te šole.

Zdaj se morejo slovenske matere odločiti glede nadaljnje izobrazbe svojih hčera. Že doslej je zahajalo na trirazredno mestno višjo dekliško šolo mnogo gojenk z dežele; gotovo pa je, da bo poslej obisk zunanjih gojenk še mnogoštevilnejši, ker smo dobili z novo to šolo prvi slovenski šestrazredni licej z raznimi praktičnimi tečajji. S tem odpade po krvi in jeziku slovenskim materam in očetom vsak izgovor, da Slovenci nimamo za svoje hčere višjega izobraževalnega zavoda. Od sedaj nadalje ne bo treba več slovenskim deklicam zahajati v ponemčevalni Huth-Hanssov institut, pa tudi ne v razne višje „Sacre-Coeure“ in druge zavode, kjer so se vse ve-

aktualno ter je aktualno še danes, a še bolj pereče je za nas srednješolsko vprašanje, osobito točka: r e a l k e. Številni shodi, na katerih se je pozivljalo vlado, naj nam da šol, članki raznih listov so pokazali, da je začel slovenski narod spoznavati, da mu treba srednjih šol. In uspehi tega dela?

Pokaže nam jih bližnja bodočnost. Gotovo je, da bo točka: slovenske šole spravila ves parlament pokonci, a gotovo je tudi, da bo od teh pridobitev za desetletja odvisno število slovenskih državnih šol po Slovenskem. Zato pa mora biti slednji naših zastopnikov v parlamentu natančno informiran o potrebnem številu slovenskih srednjih šol.

Koliko srednjih šol je treba štajerskim Slovincem? Koliko realk, koliko gimnazij? O tem naj govore nastopne vrstice.

Nejasno, različno je mnenje, ki vlada o tej točki; prepohlevne so zahteve, ki jih stavijo nekateri, misleč, da je boljše nekaj kot nič. Ne preveč, pa tudi ne premalo — to bodi naša vodilna misel. Treba nam šol ne v razmerju s slovenskoštajerskimi Nemci, tudi ne po visokosti davka, ne, nam treba šol toliko, da moremo z naraščanjem docela kriti svoje potrebe. Vzgojiti si moramo za uradniška mesta po slovenskem Štajerskem dovolj moči. To je danes še nemogoče, ker nam primanjkuje potrebnih šol. Večina uradniških mest po Slovenskem Štajerskem je danes zasedena po Nemcih, ki so pri vladajočih razmerah izdatni pionirji prodirajočemu nemštvu. Koliko občinskih zastopov bi izdihnilo svojo vsenemško dušo, ko bi bili mi tako srečni ter sploh mogli postaviti na uradniška mesta svojega človeka. Res je sicer, da je precej slovenskih uradnikov nastavljenih v nemškem delu naše dežele, toda s temi bi še zdavna ne mogli pokriti svojih potreb. Naša naloga je, stremiti za tem, da se to čim prej spremeni.

Koliko šol potrebujemo? Statistika uradniških mest po slovenskem Štajerskem nam pove dovolj jasno, koliko in kakšnih šol nam je treba. Tako nam treba na leto povprečno naraščaja okoli 15 pravnikov, 6 medicincev, 5 profesorjev, 10 bogoslovencev, 6 za razne druge višje strokovne šole. Če še vpoštevamo, da stopi nekaj gimnazijcev tudi kar po maturi v službo ter cenimo število teh na 8, pridemo do zaključka, da nam treba na leto na gimnazijah okoli 50 abiturijentov. Da se pa doseže to število, je treba na slovenskem Štajerskem 2 višji gimnaziji in še posebej 2 nižji.

činoma le ponemškutarile in kjer so se navzele samo nečimurnega spakovanja, potratnosti v oblekah ter so se naučile prezirati svoj narod in svoj jezik.

Poslej imamo slovenski moderni licej, in sramota za vsakogar, ki bi še nadalje podpiral sovražne tujce s svojim denarjem in svojo krvjo!

Kakor znano, je mestni dekliški licej ustanovljen od mestne občine ljubljanske kot višja dekliška šola ter ima namen, podajati deklicam s posebnim ozirom na nove jezike in njih slovestva ženskemu značaju primerno občo omiko, in sicer višjo, nego jo morejo podati ljudske in meščanske šole; pripravljati jih hoče s tem tudi za poznejšo stanovsko izobrazbo.

Učni jezik je slovenski. V kolikor se morebiti po potrebi sme rabiti tudi nemščina pri kakem učnem predmetu, to določi kuratorij za vsak slučaj in vsakokratno potrebo na predlog ravnateljstva ter si izprosi za to odobrenja c. kr. deželnega šolskega sveta. Mestni dekliški licej ima za sedaj šest razredov. Liceju pa se smejo z dovoljenjem c. kr. deželnega šolskega sveta pridružiti za posebno stanovsko izobrazbo tudi raznovrstni stro-

Železnice po slovenskoštajerskem ozemlju trebajo na leto naraščaja prilično 15 do 20 uradnikov, prav toliko jih treba na pošti, davkariji in v ostalih državnih uradih. Ker pa mislimo, da je za te službe sposobnejši realce od gimnazijca, nam treba predvsem realk, ki jih še danes nimamo. Če vpoštevamo, da bo treba sčasoma misliti tudi na Štajerskem na povzdigo industrije, zlasti na industrializacijo poljedelstva, in da nam bo zaradi tega treba več tehnikov, potem vsakoletno število 10 abiturientov ne bo preveliko. Torej 50 realčnih abiturientov bo zahtevala dopolnitev izpraznjenih mest. Kolikor kažejo izkušnje, treba 2 višjih in še posebej 2 nižjih realk, če se hoče producirati na leto 50 abiturientov. (Po dovršenem 4. razredu namreč vstopi mnogo realcev v kadetnice, trgovske, poljedelske in druge šole.)

Toliko srednjih šol nam je torej treba, če hočemo zadostiti najnujnejšim potrebam. Nadprodukcije učenega proletarijata, ki se ga boje nekateri slovenski krogi že danes, ko maturira leto za letom na slovenskem Štajerskem več nemških dijakov kot slovenskih, se nam ne bo bati, čeprav bomo imeli 4 višje in 4 nižje srednje šole. Pa če se to tudi kdaj pripeti, ne bo nam to v večjo škodo kakor pa delavski proletarijat. Učen proletarijat more tudi ugodno vplivati na narodov napredek, ker prisili konkurenca posameznika k boljšemu uporabljanju duševnih sil. Danes se izseljuje na tisoče Slovencev na tuje, kjer opravljajo dostikrat najtežavnejša dela, a boljši kruh v domovini jim odjeda privandranec, ki si je pridobil po šolah več splošnega in strokovnega znanja. V Ameriki, v Egiptu je mnogo našega ljudstva. A ko bi ti izseljenci ne bili težaki, ampak makar sami inženirji ali vsaj izurjeni obrtniki, bi bilo to za našo gospodarsko moč boljše.

Nočemo ničesar očitati štajerskim bivšim voditeljem, a tega ne more nihče utajiti: ko bi bili naši predniki le nekoliko pogledali k češki šolski matici, bi se bili naučili, kako se pride brez vsega hrupa, mirnim potom do srednjih šol. Imeli bi potem tudi mi nekaj, tako pa še danes nimamo ničesar.

Če nam država na slovenskem Štajerskem noče zagotoviti poprej slovenske realke, preden ne bo na mariborski realki dovolj slovenskih dijakov, torej najmanj 100 do 150, no, potem še lahko čakamo 10 ali 20 let in še dalje; zakaj pri današnjih razmerah je popolnoma izključeno, da bi bilo kdaj toliko dija-

kovni nadaljevalni tečajji; sme se pa izpopolniti navzdol s posebno pripravljalno ljudsko šolo.

Učni predmeti na mestnem dekliškem liceju so:

Obvezni predmeti: verouk, slovensčina, nemščina, francoščina oziroma laščina, zemljepis, zgodovina s posebnim ozirom na kulturno in umetnostno zgodovino, matematika, prirodopis, fizika, prostoročno risanje in geometriški nazorni nauk, vzgojeslovje, lepopisje, ženska ročna dela od I. do III. razreda.

Pri vstopu imajo starši gojenk, oziroma njih zastopniki izjaviti, kateri izmed jezikov — francoščina ali laščina — bo za dotično gojenko obvezen predmet. Dotični jezik ostane za gojenko obvezen za vso učno dobo.

Neobvezni predmeti: petje, telovadba, ženska ročna dela za IV., V., VI. razred, gospodinjstvo za gojenke VI. razreda, stenografija za gojenke IV., V., VI. razreda.

Tu pogrešamo kakega slovanskega jezika in njegovega slovstva. Uvesti bi bilo na tem slovenskem zavodu pouk v ruščini in srbohrvaščini vsaj kot neobvezna predmeta!

kov na tem zavodu. Kdor to trdi, ne pozna razmer, ki vladajo na zavodih, kamor pride le mimigrede slovenski učitelj.

Pisati o potrebi slovenskih realk je odveč. Nemci imajo na Štajerskem danes 5 realk, mi n o b e n e. Kaj to pomeni, ve presoditi vsakdo, ki ima le količkaj vpogleda v vedno naraščajočo industrializacijo tudi naših slovenskih dežel. V industriji in na morju je naša bodočnost!

Danes smo še poljedelski narod; a to se bo dokaj izpremenilo, čim se bo dalo življenja izvedljivim teorijam naših merodajnih politikov. Velike so te ideje, a za velike načrte treba treznega, premišljenega dela, zlasti treba ljudi, ki bodo kos svoji nalogi. Te si moramo vzgojiti, ker še današnji rod nima dovolj smisla niti potrebnih zmožnosti udeležiti te ideje.

Pa li začnemo s tem delom čez leta ali takoj — to ni nikakor vseeno. Čeprav nas stane to nekaj denarja, da dobimo čimprej štajerski Slovenci za prvi čas eno realko, za tem moramo stremiti

Največja slovenska občina na Štajerskem so Trbovlje. Ko bi hotela občina poskrbeti zgradbo in potreben inventar, se država gotovo ne bi protivila prevzeti plačevanje profesorjev. Tako je storila letos občina Bruck in prišla do svojega zavoda. Sicer bi taka zgradba nekoliko otežila proračun občine, a pomisli se naj, da bo to le v procvit kraja samega. Sveta dolžnost trboveljske občine pa tudi je, omogočiti sinovom trboveljskih delavcev višjo izobrazbo in boljši kruh. Realka v Trbovljah bi ne doživela nikdar krize; že v občini sami se bo našlo več ko preveč ukaželjne mladine. Napredno demokraško prebivalstvo v Trbovljah pa nam je porok, da zavod ne bo vzgajal sanjarjev, temveč trezen, zdrav in napreden zarod.

V kraje, kakor Brežice, Šoštanj, Ljutomer sodijo pač nižje realke, oziroma gimnazije — višje bi tam še životariti ne mogle. Višji realki sodita le v Maribor in Trbovlje, ki imata znatno industrijo.

Štajerski Slovenci smo si na jasnem, da nam treba takoj šol! A opravičena je bojazen, da dobimo le drobtinice. Če se hoče na tem polju kaj doseči, treba enotnega energičnega nastopa. Nekak dodatek onim površnim razpravam, ki so jih prinašali listi — naj bodo te vrstice: Ne čutimo se poklicane, diktirati slovenskemu narodu, oziroma njegovim zastopnikom, kakšnih šol naj zahtevajo. To nalogo prepuščamo tu edino kompetentnemu faktorju „Narodnemu svetu“.

Deklice, ki hočejo vstopiti v I. razred liceja, se morajo izkazati: da so že ali da bodo vsaj do konca tistega solarnega leta dopolnile 10. leto ter da imajo toliko znanja, kolikor se ga pridobi v prvih štirih šolskih letih.

Svoje znanje morajo dokazati s sprejemno izkušnjo po določilih, ki veljajo za srednješolske učence slovenskih vzporednic, iz veronauka, slovenskega jezika in računstva ter nemškega čitanja in pisanja.

Deklice, ki hočejo vstopiti v kak višji razred liceja, se morajo poleg zadostne starosti izkazati z javno veljavnim izpričevalom, da so z uspehom dovršile prejšnji letnik enako organizovanega zavoda, eventualno narediti sprejemno izkušnjo. Deklice, ki prestopijo iz kakega razreda meščanske šole v kak razred dekliškega liceja, pa se smejo oprostiti sprejemne izkušnje iz onih predmetov, ki se uče v istem obsegu na meščanskih šolah, ako so se jih naučile z uspehom.

Za sprejemno izkušnjo v kak višji razred je plačati takso 20 kron.

V koliko se smejo tudi izredne gojenke pripuščati k posameznim predmetom, to določa učiteljski zbor; vendar skupno

Želeli bi le, da to vprašanje temeljito prouči na podlagi natančnih statističnih podatkov in določi potrebno število slov. šol. Pri tem delu pa pride tudi do spoznanja, da trebamo štajerski Slovenci nujno državne obrtne šole in da je že čas, da dobimo Slovenci trgovsko in poljedelsko srednjo šolo.

Ko bi na enak način Slovenci ostalih dežel določili svoje šolske potrebe, bi se zadeva slovenskih srednjih šol v državnem zboru skupno rešila.

Slovenci pa bi s tem pokazali, da stavijo svoje kulturne potrebe nad strankarske interese, pokazali, da se smatrajo za narod poslanci, ki zastopajo ves slovenski narod in ne le posameznih volilnih okrajev.

Toda to poslednje je pretežavno, ker so klerikalni poslanci največji separatisti in najrajši podirajo to, kar grade drugi z naporom in uspehom. Pokazal je to tudi dr. Korošec, ki je izstopil iz „Narodnega sveta“ in ki je v družbi z dr. Šusteršičem največ kriv, da niso vsi slovenski poslanci v državnem zboru združeni v enem klubu. Zaradi posameznikov trpi skupnost, in zato je težko govoriti o ugodni rešitvi štajerskega slovenskega srednješolskega vprašanja.

Duh časa.

III.

Znano je, da je ogromna večina učiteljstva napredna. Zato nas klerikalizem pri ljudstvu črni in nam jemlje dobro ime. Ker se je pa upalo učiteljstvo že večkrat obsojati taktiko bojevanja obeh strank, smo se zamerili obema. Ker se pa zavedamo važnosti svojega stanu, ker smo učitelji po svoji izborni organizaciji, po lastnem delu in po uspehih organizacije ter po službenem delovanju na šolskem polju važen faktor in ker si prisvajamo zaradi svojega poklica ime narodnih odgojevalcev, ki smo delavni vsak po svojih močeh na polju narodne prosvete in tudi v politiki, ne smemo gledati na zamero, marveč hoditi moramo tudi v bodoče po poti lastnega prepričanja. Odgojevalec ne sme gledati, če se gojencu zameri ali ne. Njegova sveta dolžnost je, odkrito in z dobrim namenom povedati gojencu resnico v obraz, se posluževati pri tem vseh mogočih pripomočkov, ga privedi na pravo pot, ruvati s koreniko vred vse napake iz njegovega srca ter ga napraviti značajnega in usposobljenega člana človeške družbe. Kdor bi zanemarjal to, ne bi bil pravi odgoje-

število gojenk zaraditega ne sme presegati dopustnega najvišjega števila v razredu.

Število gojenk v enem razredu praviloma ne sme presegati 40. Kadar bi jih bilo več, je odpreti vzporednico. Vsaka gojenka plača pri vpisovanju začetkom šolskega leta 4 krone prispevka za učila; pri novem vstopu pa vrhutega še 4 krone sprejemnine. Vsaka gojenka plačuje primerno učnino, ki jo določi na predlog kuratorija mestni občinski svet*). V slučajih darovitosti in ubožnosti, ki so vredni posebnega uvaževanja, sme kuratorij posamezne gojenke oprostiti učnine. Za prvi tečaj prvega letnika ni nobenega oproščanja. Za oproščanje od učnine veljajo vobče pogoji kakršne zahteva naučna uprava od srednješolskih učencev.

Verske dolžnosti gojenk so, kolikor dopuščajo krajevne razmere, iste kakor na zavodih z značajem srednjih šol.

Gojenke prejmejo kakor na državnih srednjih šolah koncem vsakega polletja šolska izpričevala.

Na podlagi splošnih uspehov gojenke med šolskim letom sklene učiteljski zbor, se li pomakne v višji razred. Ako se ne

*) Glede učnine veljajo določbe za srednje šole.

valec. Ako vzamemo celoto naroda za gojenca in skupno učiteljstvo za odgojevalca, moramo postopati taktno, previdno, neustrašeno in odločno, da si s tem pridobimo ugled in spoštovanje, kar je glavni pogoj dobre odgoje. Po tej poti smo hodili doslej in tako bomo hodili in delovali tudi v bodočnosti.

Ubijanje neljubih oseb v politiki ni pedagoško, marveč razdirajoče sredstvo s slabimi posledicami. Zaradi večjih ali manjših prestopkov je naše časnikarstvo odbilo od sebe ali celo morališko ubilo že mnogo talentov in tudi več zaslužnih in delavnih mož, ki so potem prestopili v nasprotni tabor in bili naši zagrizeni nasprotniki. Ubitih Dežmanov in Schweglov je več med našim narodom. V tem primeru je pravi mojster „Slovenec“. Kot vampir zasaja svoje katoliške, blagoslovljene kremlje v dotične osebe. Huj, to je katoliško in odgojevalno, da se Bogu usmili! Ali bi se ne dalo radikalno polemizirati brez pobijanja oseb? Samo dobre volje bi treba, po bi šlo. Ali te ni. Naše časnikarstvo sme storiti vse brez greha in kritike. Vsaka opravičena kritika se lepo pregleda, zamolči ter se piše, dela in demoralizuje po stari navadi naprej: vse je katoliško, lepo in dobro, čeprav je smrad iz pekla.

Nekaj takih cvetic z vrta našega klerikalizma hočemo navesti deloma v obrambo, deloma v dokaz pristnega klerikalnega katoličanstva. Znano je, da je naš klerikalizem pred volitvami objavil v „Domoljubu“ sramotilen članek z namenom, da bi učiteljstvu škodoval med volitvami na ugledu. Mi smo pobijali to podlost in druge smradljive napade na učiteljstvo pod imenom „Krivoverski klerikalizem — učiteljstvo te kliče pred sodbo ljudstva!“ Mi smo že ponatisnili v „Učit. Tov.“, kar je „Slovenec“ pisal v 84. številki. Imenoval je pisca tistih člankov „neko neizobraženo sirovino“. S tem se je naš klerikalizem samega sebe naslikal, ker je naš člankar z dokazi ovrgel vse napade, ki so bili do skrajnosti sirovi, lažnivi in škodoželjni. Videl je v zrealu svojo natančno sliko, zavil hinavsko svoje oči k nebu in vrgel svoje smrdljivo blato kakor navadno na učiteljstvo. Naš poziv pa, da naj počaka konca razprave ter naj da potem stvarnega odgovora, je ostal brezuspešen. Mi smo z dejstvi dokazali že mnogokrat, da je polemika našega klerikalizma na napačni in krivoverski poti, a vse to je modro pogoltnil, ne da odgovora, ker ga dati ne more; resnica je le ena in to smo mi pribili z dejstvi ter klerikalizmu zaprli sapo, čeprav je navadno jako gostobeseden.

more jasno razsoditi o sposobnosti gojenke za višji razred, naj se vrši premestna izkušnja vpričo ravnatelja. Isti razred se sme ponavljati samo enkrat. Pri klasifikaciji se rabijo isti redi kakor na srednjih šolah; takisto se določa tudi splošni red v napredku. V pridobitev gotovih pravic se uvedejo fakultativne zrelostne izkušnje.

V vseh vzgojnih in učnih vprašanjih je ravnatelju na strani po njegovem predlogu določena učiteljica (nadzorovalna dama) s svojim svetom. Pravi učitelji (prave učiteljice) imajo naslov licejski učitelji (licejske učiteljice). Med učiteljskim osebjem bodi vedno tudi neko število učiteljic.

Učne knjige in učila se izbirajo izmed onih, ki jih je potrdilo ministrstvo za srednje šole ali učiteljišča in dekliske liceje. Vsi srednješolski predpisi o učilih, zbirkah in knjižnicah, sploh o vnanji in notranji upravi, o obiskovanju prostih predmetov, o porabi taks, ki se plačujejo za preizkušnje itd., veljajo mutatis mutandis tudi za dekliske liceje. Zlasti se ravna pričetek in sklep šolskega leta, počitnic in šole prosti dnevi po državnih srednjih šolah kranjskih. Vendar naj se — v kolikor mogoče — poučujejo obvezni predmeti dopoldne. Sploh naj se ravna tudi

Pač! Dobili smo odgovor, kakor piše „Slovenec“ v 96. št. in sicer na shodu v Sodražici. Govoril je dr. Lampe, kandidat učitelj Jaklič in končno nadučitelj Štefan Primožič.* „Slovenec“ pravi: „Gospod nadučitelj Primožič je na to ožigosal pisavo „Učit. Tov.“ Ako hoče ljudstvo skazati kakemu učitelju najvišjo čast, ki mu jo more dati, bi se moral čutiti s tem počaščenega ves učiteljski stan, a vendar so liberalni učitelji tako zaslepljeni, da temu nasprotujejo. Vsak učitelj je prisegel na postavo, da bo vzgajal otroke npravno pobožno, tisti učitelji torej, ki temu nasprotujejo in zahtevajo brezversko svobodno šolo, prelomijo svojo prisego. Učiteljstvo ne sme odbivati ne staršev ne duhovnikov, njih stališče mora biti demokratično, vsem pravično. Danes stopa krščansko učiteljstvo enakopravno na dan. Učitelji so dolžni za ljudstvo delati, to je naša politika. Če pravi „Učit. Tov.“: „Krivoverski klerikalizem — učiteljstvo te kliče pred sodbo ljudstva“, pa odgovarjamo mi s polnim pravom: Krivoverski liberalizem, ljudstvo te kliče pred sodbo učiteljstva!“ — Gospod Štefan, ali se to pravi pobijati naše članke? Ne! Niti vsi doktorji sv. pisma, poklicani na odgovor, ne morejo ovreči naših člankov, ker se opirajo na golo resnico — resnica se pa ne da ubiti. Klerikalizem je tako globoko padel s svojo politiko in polemiko, da ga mora biti sram v dno duše — žal pa, da sramu ne pozna.

Kar se tiče Jakliča,* povemo, da ga kot politika ne poznamo, ker je kandidiral na klerikalnem programu. Klerikalizem pa je sovražnik učiteljstva in šolstva ter noče priznati sedanjih šolskih zakonov, zato je vsak klerikalni učitelj, ki je prisegel na ta zakon — krivoprisežnik, ki zasramuje svoj lastni stan. Učiteljstvo deluje z vso vnetostjo za svoj narod, je demokratskega duha, ali kdo ga najbolj ovira pri tem delovanju? Ali ne naš ljubeznivi klerikalizem? Jaklič je povedal v javnosti, da je izvoljen od ljudstva in ne od učiteljstva, zato bo deloval za ljudstvo in ne za učiteljstvo. Mi smo pa trdnega prepričanja, kdor se poteza za učiteljstvo in šolo, ta deluje tudi za ljudstvo, ker je šola z učiteljstvom prvi pogoj naše narodne blaginje.

* Neradi se sicer bavimo s takimi značaji, toda na željo svojega člankarja imenujemo tudi take prečastite osebe in osebnosti.

U r e d n.

v vseh drugih vprašanjih, za katera ni posebnih določb, po predpisih za srednje šole.

Obveznih predmetov se gojenke ne smejo oproščati; le risanja in ročnih del sme na podlagi zdravniškega izpričevala učiteljski zbor oprostiti kako gojenko.

Na telesni razvoj gojenk naj se obrača vsa pozornost. Zato se dopušča med 2 in 3. učno uro dopoldne 15 minut, med 3. in 4. pa 10 minut odmora, da se gojenke gibljejo po hodnikih, eventualno po dvorišču ali šolskem vrtu, šolske sobe pa se prezračijo. Tudi je skrbeti za izdatne šolske igre pod vedrim nebom.

V zadnjih razredih naj obiskujejo gojenke pod vodstvom učiteljev-strokovnjakov korporativno muzeje, dobrodelnice zavode, tvornice itd., da se uvedejo tudi v realno življenje in se seznanijo z njega pojavi in nalogami. Tudi umetniških razstav, gledaliških predstav in koncertov naj bi se na liceju ne pozabljal.

Mestni dekliški licej sodi v vrsto srednjih šol in ga nadzoruje neposredno nadzornik za srednje šole.

Zavod upravlja in vodi občinski svet, kuratorij in ravnatelj. Občinski svet dež. stol. mesta imenuje na predlog kuratorija ravnatelja ter stalno in začasno nameščeno učiteljsko osebje; sklepa o izpremembah štatuta in organizacije zavoda;

Lepa cvetka je zadehtela v št. 102. „Slovenca“: Čigav kandidat je Žirovnik? — „Pisali so v „Narodu“, da je neodvisen kmečki kandidat. „Učit. Tov.“ pa pozivlje vse učitelje zanj na boj, češ: „Na delo torej za samostojnega kandidata — kandidata učiteljstva — Janka Žirovnika!“ Torej kandidat učiteljstva, pa katerega? Žirovnik je kandidat tistega učiteljstva, ki ga reprezentira podli in neumni „Učit. Tov.“, glasilo najbolj sirovih butcev, kar jih je v učiteljskem stanu. „Narod“ je tem ljudem edina dušna hrana. „Narod“ je tudi poleg „Učit. Tov.“ njihovo glasilo, zato je pa Žirovnik pravi „Narodov“ kandidat, ki s kostmi in kožo tiči globoko notri v propali liberalni stranki. Bomo videli, kateri učitelji se oglase za Žirovnika! Brez pardona jih bomo prišteli k liberalni bandi, tudi če se drugači hlinijo. Kaj bo Žirovnik naredil? — Kot poslanec bo zvišal plače učiteljem, posebno Arkotu in Lenarčiču in pa v Št. Vidu bo sezidal, seveda z ljudskim denarjem novo šolo, kjer bo on, Janko neodvisni, igral barona. Mi pa pravimo učiteljem, da jim nikdar nihče drugi ne bo plač zvišal, kakor kmetski zastopniki S. L. S., če bodo hoteli, in čim bolj bodo učitelji proti njej rovali, tem dalje bodo čakali.“

Ali je taka pisava katoliška? Iz tega članka dehti smrad laži, obrekovanja, sovraštva, osebnih napadov, pretenja in baharije. Za tako pisavo imamo izraz — politika banditov. In te se poslužuje naš klerikalizem, ki na vse grlo vpije, da zastopa katoliška načela. Mi ne pišemo tega, da bi spravili na pravo pot prvakov našega klerikalizma, ki nosijo politični zvonec v javnem časopisju, marveč mi pišemo to za učiteljstvo s pedagoškega stališča, da vsakdo lahko razvidi, kam privede človeka slepa strast ter pokvarjena in napačna odgoja.

Kaj nas uči katoliška vera o ljubezni do bližnjega? „Ako bi bil kdo tako veren in pobožen, da bi s čudeži prestavljal hribe, če pa nima ljubezni, je ničvredna njegova vera.“ Tomaž Kempčan pa piše: „Ljubezen je urna, odkritosrčna, pobožna, prijetna in ljubka, močna, potrpežljiva, zvesta, razumna, prizanesljiva, moška in nikdar ne išče sama sebe. Kdor namreč samega sebe išče, nima ljubezni. Ona je previdna, ponižna, pravična; ni mehkužna, trezna je, čista, zanesljiva, mirna in varna v vseh čutih; Bogu je vdana in hvaležna“ itd.

dovoljuje potrebna denarna sredstva; določa na predlog kuratorija visokost učnine; voli predsednika in svoje zastopnike v kuratorij ter dovoljuje dopuste, če presegajo dobo šestih tednov.

Kuratorij sestavlja predloge in poroča o vseh stvareh, ki potrebujejo sklepa občinskega sveta; izvršuje gospodarstvo; skrbi za to, da se izvršuje štatut, učni načrt in disciplinarni red; predlaga občinskemu svetu premembo štatuta in organizacije liceja; odloča kot zadnja inštanca glede disciplinarnih kazni gojenk; sklepa o oproščenju od učnine; obravnava o osebnih stvareh učiteljskega zbora; dovoljuje ravnatelju in učnemu osebju dopust do dobe šestih tednov; skrbi za primerne prostore in njih vzdrževanje ter sestavlja letni proračun zavoda ter čuva sploh vsestransko interese šole in pospešuje njen razvoj. Da tem laže izvršuje svojo nalogo, ima pravico od slučaja do slučaja pozvati na posvetovanje tudi druge zaupne osebe in zlasti tudi vplivne dame.

Slovensko napredno in svobodomiselno učiteljstvo se od sreca veseli otvoritve dekliškega liceja, ki bo dajal našemu narodu vedno več in več resnično prosvetljenih slovenskih deklic, narodno-zavednih in za življenjski boj dobro pripravljenih slovenskih mater in gospodinj! Kakršno ženstvo, tako moštvo in taka prihodnja usoda našega naroda!

— To je katoliško! „Slovenec“ se nikakor ne vjema s katoliškim duhom, to je smrad iz pekla, banditstvo in nesramnost. Duh časa v boju za prosvetno nadvlado je te vrste ljudi tako pokvaril, da se ne ozirajo prav nič več na lepe temeljne nauke vere, marveč ubijajo bližnjega na časti in poštenju brezobzirno in nepoboljšljivo. Laž in zavijanje jim je politiška resnica, neznačajnost njih moštvo, krivi nazori in zloraba vere so pa njih čednosti — to je pristna kuga današnjega klerikalizma. Ali niso danes isti časi kakor za Kristusa, ko je imenoval farizejce pobeljene grobove, ker so navidez živeli spokorno in učili prav, a v resnici so pa bili zvijačni, potuhnjeni, brezverni, pohlepni, sovražni itd. kakor današnji klerikalci? Ali naj se učiteljstvo na milost in nemilost vda tem grobokopom? Kot narodni odgojevalci ne smemo storiti tega nikdar, čeprav se jim zamerimo in nas preganjajo, nam škodujejo na časti, poštenju in imetju!

O Žirovniku je resnica, da je nastopil kot samostojen kandidat na agrarnem programu. Laž je, da je „Narod“ glasilo učiteljstva, ker smo tudi temu povedali veliko bridkih resnic, a je stokrat boljši od „Slovenca“. Laž je, da bi se učiteljstvo hlinilo. Neštetokrat je izjavilo, da je bilo in ostane napredno, a ono se ne vjema s klerikalno politiko.

Navadna klerikalna baharija je, da bodo edino kmetiški poslanci zvišali učiteljstvu plače, ker imajo poslanci mest, trgov in veleposestva pri tem isto pravico govoriti kakor ti. Zopet bo vpil klerikalizem, da smo sirovi, a pribiti moramo: kakšen je napad, taka mora biti obramba. Mi pišemo stvarno in resnično, pripravljene smo vse podpreti z dejstvi, ako se ljubi ugovarjati našemu klerikalizmu. On pa ne bo ugovarjal, to vemo že naprej, ker ni mogoče resnici priti do živega, marveč bo z zaviritimi očmi proti nebu hinavsko molčal, vtaknil vse v žep, hodil naprej po stari poti, ter bo vpil kakor navadno: Glejte, taki so naši učitelji! Duhi časa ne more te vrste ljudi preobraziti, ker so z namenom hudobni, potuhnjeni in nepoboljšljivi.

(Dalje.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja. Odbor tega društva je v svoji seji dne 4. oktobra t. l. sklenil, da bodi prihodnje zborovanje 5. decembra 1907. Na dnevnem redu je: „Revizija društvenih pravil.“ (Poročevalec J. Zupančič.) Nujno se prosijo vsi cenjeni tovariši in tovarišice, da se shoda gotovo udeležijo pa tudi za referat pripravijo. Treba je, da bodo pravila ustrezala sedanjim razmeram. Prepis društvenih pravil dobe v kratkem vse šole. —an—

Štajersko.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo, dne 10. listopada t. l., ob 9. uri dopoldne na Zidanem mostu po sledečem vzporedu:

1. Odobrenje zapisnikov zadnjih dveh zborovanj.
 2. Poročilo delegatov o XIX. glavni skupščini „Zaveze“ jugoslovanskih učiteljskih društev.
 3. Poročilo tovariša G n u s a o zborovanju zastopnikov vsega avstrijskega učiteljstva na Dunaju.
 4. Kako se paralizuje klerikalni vpliv? Predava tovariš J u r k o.
 5. Nasveti in želje.
- Na mnogobrojno udeležbo vljudno vabi odbor.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, dne 7. novembra t. l., ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli. Vzporod:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Društvene zadeve.
3. Poročilo odposlanca o zborovanju zastopnikov vsega avstrijskega učiteljstva na Dunaju (poročata Pesek in Klemenčič).

4. Slučajnosti in nasveti.

K polnoštevilni udeležbi vabi vljudno

Ž i h e r, predsednik.

Konjiško učiteljsko društvo ima glavno letno zborovanje v četrtek, 14. novembra t. l., v Konjicah po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
 2. Dopisi.
 3. Poročilo:
 - a) o letošnjem zborovanju „Zaveze“ — tov. Časl;
 - b) o zborovanju zastopnikov vsega avstr. učiteljstva na Dunaju — tov. Jurko.
 4. Letno poročilo a) predsednikovo, b) blagajnikovo.
 5. Volitev a) novega odbora, b) odsek za izvenšolsko delovanje.
 6. Nekaj misli o delovanju v prihodnjem društvenem letu.
- Podava tačasni predsednik.

7. Predlogi in nasveti.

NB: Pol ure pred zborovanjem (ob 10. uri) odbora seja.

Na polnoštevilno udeležbo vabi

A. B r u m e n, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj zboruje v četrtek, dne 7. listopada, predpoldne po 10. uri v Ljutomeru po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi.
3. Poročilo o shodu zastopnikov avstr. učiteljskih društev na Dunaju — tov. Fr. Cvetko.
4. Z Dunaja v Krakov — tov. R. Dostal.
5. Slučajnosti.

Da se vidimo vsi, želi

odbor.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo ima v nedeljo, dne 10. novembra 1907., svoj redni letni občni zbor na Rečici v tamošnji šoli točno ob 11. uri dopoldne. Vzporod:

1. Predsednikov nagovor.
2. Zapisnik in dopisi.
3. Poročilo o „Zavezinem“ zborovanju v Radovljici. Poročajo udeleženci: tovarišica Vole, tovariša Kocbek in Šijánc.
4. Poročilo o shodu zastopnikov vsega avstrijskega učiteljstva na Dunaju. Poroča zastopnik našega društva tovariš Šijánc.
5. Poročilo o društvenem delovanju v zadnji dobi:
 - a) tajnikovo;
 - b) blagajnikovo.
6. Volitev novega odbora.
7. Slučajnosti.

Gostje dobro došli! Glede skupnege obeda se je javiti pisмено gostilničarju g. Štiglicu, p. d. Čuježu na Rečici. K obilni udeležbi vabi odbor.

Šaleško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 7. novembra t. l., ob 10 uri predpoldne v Škalah po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Poročilo o XIX. glavni skupščini „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“; poroča gđ. A. Valenčič.
4. Poročilo o zborovanju zastopnikov vsega avstrijskega učiteljstva na Dunaju; poroča tovariš Koropee.
5. Nasveti in predlogi.

K mnogobrojni udeležbi vabi

odbor.

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj zboruje dne 7. novembra t. l. v Gorici v kavarni „Central“ ob 9. dopoldne, Dnevni red:

1. „Ukoslovne črtice iz prirodoslovja“, nadaljuje c. kr. šolski nadzornik, g. Fran F i n š g e r.
2. „Gospodarski program“, poroča tovariš Fr. S t r n a d.
3. Poročilo delegatov o zborovanju „Zaveze“ v Radovljici in delegata o dunajskem zborovanju.
4. Eventualni predlogi.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Književnost in umetnost.

Dr. Johannes Frischauf. V proslavo njegove 70 letnice spisal Fr. K o c b e k. — Brošura je posvečena možu, ki si je tudi za slovensko turistiko pridobil mnogo neprecenljivih zaslug. Z vsake strani te lepe knjižice se vidi, da jo je pisal turist, tovariš Kocbek, katerega ime je tesno spojeno z ustanovitvijo, z razvojem in sedanjim lepim stanjem slovenske turisticke.

Politiški pregled.

* **Narodna stranka na Štajerskem.** Glavni zbor imenovane stranke se vrši v nedeljo, dne 3. novembra 1907, v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Celju. Zborovanje se prične ob polu 11. uri in traja do polu 2. ure. Ob polu 2. uri se zborovanje zaradi obeda prekine za eno uro. Ob polu 3. uri popoldne nadaljevanje zborovanja. — 1. Splošno poročilo o položaju ter o bodočih nalogah narodne stranke za Štajersko. Poroča dr. Vekoslav K u k o v e c. — 2. Naše narodno-politiške težnje in državni zbor. Poroča državni poslanec Fr. R o b l e k. — 3. Naše narodno-gospodarske težnje in državni zbor. Poroča državni poslanec Vinko J e ž o v n i k. — 4. Kmečko vprašanje in narodna stranka. Poroča dr. Anton B o ž i č. — 5. Slovensko šolstvo in narodna stranka. Poroča nadučitelj Fr. B r i n a r. — 6. Narodna stranka in „Narodni List“. Poroča dr. L. Š t i k e r. — 7. Stanje slovenskega trgovstva in obrtništva. Poroča Jože S m e r t n i k. — 8. Delavsko vprašanje. Poroča Ljudevit F u r l a n i. — 9. Volitev glavnega odbora narodne stranke za bodoče leto. — Na predvečer zborovanja v soboto, dne 2. novembra, ob 7. uri zvečer je seja glavnega odbora v mali dvorani „Narodnega doma“. Seje se lahko udeležijo vsi že ta dan v Celju navzoči zaupniki stranke.

* **Nagodba.** Dne 16. t. m. je predložil ministrski predsednik Beck nagodbene predloge, t. j. načrt pogodbe med Avstrijo in Ogrsko za nadaljnih deset let. Pogodba je zadela v Avstriji in Ogrski na precejšen odpor, ki je pa le navidezen, ker gotovo je danes, da je že v obeh zbornicah zagotovljena nagodbi večina. Glavne poteze nagodbenega načrta so: C a r i n s k o t r g o v i n s k a z v e z a med Avstrijo in Ogrsko sloni kakor doslej na podlagi neomejene svobode gospodarskega prometa za notranjo in na podlagi popolne gospodarske skupnosti za zunanjo gospodarsko in trgovinsko politiko. Carinsko-politična skupnost je utrjena potom obvezne pogodbe in zajamčeno je vzdrževanje enotne carinske meje. Nobeno državno ozemlje ne more svojevoljno izpremeniti tarifa niti v celoti niti v posameznosti. Nasproti inozemstvu ne moreta niti Avstrija niti Ogrska vsaka sama zase odpovedati pogodb, ki nimajo določenega odpovednega termina, ki nimajo določenega odpovednega termina, dokler velja nagodba. — Na polju o b r t n e i n i n d u s t r i j s k e politike je določena obrtna svoboda, svoboda naselitve ter osebnega in blagovnega prometa. Svobodni blagovni promet se je s posebnimi določili, ki preprečujejo dvojno obdačenje blaga, obvaroval pred bremenom pod različnimi pretvezami. Odpravi se ogrski prevozní davek na Dunavu. — V vprašanju železniških tarifov se je nagodba bistveno izpremenila v korist Avstrije. — Sporazumljenje obeh vlad za železniško zvezo z D a l m a c i j o, t. j. zveza Novomesto-Metlika-Karlovec in Ogulin-Otočac-Gospić-Gračac-Pridubič-Knin, je za Slovence ena največjih pridobitev. Belokranjska železnica je že stara naša zahteva. In ne le to, ampak tudi Dalmacija se odpre novemu svetovnemu prometu. — A g r a r n a s t r a n n a g o d b e se omejuje skoraj izključno na določila glede prometa z živino; reči pa moramo, da se je v tem avstrijskim agrarcem precej ugodilo. Dovoljuje se uvoziti zdrave klavne prasiče iz neokuženih gospodarstev na konzumne trge in javne klavnice pod pogojem, da se zakoljejo v teku 8 dni. V kraje, kjer ni pravih klavnin in trgov, se sme uvažati le s posebnim dovoljenjem za vsak posamezni slučaj in ta živina se zakolje pod živinozdravniškim nadzorstvom v treh dneh. Dovoljenje se pa da le, če ni nevarnosti kuge. Prešiče za rejo, se more uvažati le potom železnice, na podlagi dovoljenja za vsak posamezni slučaj in šele, če se je po 40 dnevem opazovanju doglalo, da ni nevarnosti za kugo. Ako se pa vzlic temu zanese kuga, se uvoz lahko omeji na kuge proste kraje ali celo pre-

pove. V svrhu preprečenja gobčene in parkljene kuge se mora na živinskih trgih govedo za rejo in uporabo, preden se dovoli izvoz, natančno preiskati od živinozdravnika in posebej tudi v kraju, kamor je uvožena živina namenjena in je došla, jo mora živinozdravnik dotičnega državnega ozemlja preiskati. Na Ogrskem poslujoči živinozdravniški delegati imajo pravico kontrolirati, ali ogrske oblasti izvršujejo pri živini, ki se k nam izvažajo, živinozdravniško kontrolo, ki je bila dozdej neobvezna. — Z ozirom na novo avstrijsko vinsko postavo se Ogrska tej postavi prilagodi, Avstrija pa dovoli tokajskemu vinu varstvo za seznambo provenijence. Ogrska ima reformirati tudi b o r z o. O sporih med obema vladama glede nagodbe bo razsojalo posebno razsodišče. — Tudi finančna stran nagodbe se je rešila deloma v korist Avstrije. — Potom posebnih določil se tudi prepreči dvojno obdačenje podjetij, ki raztezajo svoj promet in obrat na obe državni polovici — B a n č n o v p r a š a n j e, t. j. vprašanje, ali naj ostane avstro-ogrška banka še tudi po preteku bančnega privilegija l. 1910. skupna ali ne, se ni rešilo. — Glede kvote, t. j. glede prispevkov obeh državnih polovic k skupnim državnim izdatkom, se je določilo, da imata kvotni deputaciji razmerje določiti tekom 4 tednov od 16. oktobra počeni; če pa tega ne storita, morata predložiti oba ministrska predsednika državnima zboroma kvotno razmerje 63:6 (Avstrija): 36:4 (Ogrska); prispevek Ogrske se torej poviša za blizu 2 %.

* **„Bosanski jezik“ — odpravljen.** Naša slavna vlada si izmisli vedno kaj pametnega. V Bosni govore, kakor je to splošno znano, srbsko-hrvaški jezik. A pred leti je vladni aparat imenoval ta jezik — bosanski. Sedaj so pa vendar prišli do spoznanja, kaka neumnost je to, in vlada je izdala odredbo, s katero se odpravlja „bosanski“ in se uvede označba „srbsko-hrvaški“ jezik.

* **V poslanski zbornici** se je predsednik spominjal potresa v Kalabriji. Dobil je dovoljenje, izreči laški vladi sožalje. Potem se je nadaljevalo prvo čitanje nagodbe. Levicki in Starzynski sta izjavila, da Malorusi in poljska stranka ne moreta glasovati za nagodbo. Sternberg je branil nagodbo.

* **Gospodka zbornica** je imela v soboto sejo. Predsednik je naznanil, da se je cesarju zdravje skoro popolnoma vrnilo. Izvolili so komisijo 25 članov, da razpravlja o nagodbi z Ogrsko. Izvolili so tudi v kvotno deputacijo 5 članov.

* **Demisija obeh čeških ministrov** se sprejme te dni. — Izvrševalni odbor češke narodno-svobodomiselné stranke je izrekel ministroma zahvalo za požrtvovalno delovanje ter sprejel demisijo na znanje.

* **Dr. Emanuel Engel**, nekdanji vodja mladočeške stranke, je umrl v Karlovih varih. Bil je razumen politik in fulminanten govornik.

* **O skupnem proračunu** se je vršila 27. oktobra skupna ministrska seja. Izid obravnav še ni znan. Vojni minister zahteva v proračunu 9 milijonov za zvišanje častniških plač.

* **Bolgarsko sobranje** je bilo otvorjeno 28. oktobra. Vlada pravi, da stremi za tem, napraviti konec sedanjemu položaju Bolgarov v Macedoniji.

Vestnik.

Osebné vesti na Kranjskem. Učitelj Slavko Flis v Škofji Loki je dobil dopust zaradi bolezni in pride na njegovo mesto kot suplentinja izprašana učiteljska kandidatinja Ivana Valenčičeva. Na mesto obobile učiteljice Julije Jakličeve, ki je dobila dopust, pride v Besnico kot suplentinja izprašana učiteljska kandidatinja Karolina Zupančičeva.

Kaj pomeni „nadučitelj“ v občinskem volilnem redu? Ker se je ob času, ko so izdelovali naš sedanji občinski volilni red, rabil izraz „nadučitelj“ le za označbo pravih učiteljev v nasprotju s šolskimi pomočniki in pudučitelji, pristoji privilegovana volilna pravica vsem definitivno nastavljenim učiteljem ne glede na to, ali jim gre naslov nadučitelj ali ne. (Sodba uprav. sodišča z dne 18. novembra 1899, št 9098.) — Dobili smo že večkrat vprašanje, če smejo na Kranjskem voliti v prvem razredu tudi učitelji, ker našteva obč. volilni red samo nadučitelje. Da se ta beseda prav razume, smo objavili pred-

stoječo sodbo, po kateri je upravičen v prvem razredu voliti vsak stalno nastavljen učitelj, tudi če nima naslova „nadučitelj“.

Čuden razpis. Prejeli smo in priobčujemo: Vašega lista (šl. 43) vest pod takim naslovom je naredbeni list naučnega ministrstva v svoji zadnji izdaji z dne 15. oktobra t. l. popravil v toliko, da je tam objavljen formalno pravilen razpis, kar kaže, da so v ministrstvu zapazili pogršek v zahtevi izpričevala za dekliške meščanske šole. Popravljen je v „Wiener Zeitung“ objavljeni razpis pa tudi v materialnem oziru: zahteva namreč ta v naredbenem listu naučnega ministrstva objavljeni razpis izredno učno usposobljenost le za nemške meščanske šole. Torej na goriški vadnici je mogoče dobiti službo le z znanjem nemščine! In vendar ni v vsi Primorski nikjer nemščina deželni jezik. Ali ne bodo primorski slovanski poslanci protestirali proti tej kršitvi zakona? Od članov deželnega šolskega sveta na Goriškem tega ne pričakujemo, ker prof. Berbuč, dr. Gregorčič, dr. Zorn in svetnik Križnič niso iz takega lesa, da bi znali braniti pravice naroda. Žalostno dovolj, da sede v deželnem šolskem svetu taki ljudje!

Laščina na Štajerskem — učni jezik!? Naredbeni list ministrstva za uk in bogočastje z dne 15. oktobra t. l. objavlja novoimenovane izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole za dobo 1907/8 do 1909/10 v raznih kronovinah Avstrije. Za Gradec imenovana komisija ima tudi za laški jezik določenega eksaminatorja! Dotična odredba se glasi: Im Bedarfs-falle sind der Prüfungskommission beizuziehen: Zur Vornahme der Prüfung aus der französischen, englischen und italienischen Sprache die Professoren itd.“ Gospodi v Gradcu, ki je stavila tak predlog, bodi povedano, da določa točka 2, odstavek 2., člena IV. ministrske naredbe z dne 31. julija 1886, št. 6033, da sme vsaka avstrijska izpitna komisija izpraševati iz nemščine kot učnega predmeta na ljudskih in meščanskih šolah, iz posameznih deželnih jezikov pa le komisije v dotičnih deželah. In dozdej laščina na štajerskem še ni deželni jezik! — Nadalje bodi povedano isti gospodi, da točka 4. člena V. gori omenjene ministrske naredbe določa, da ostane le za francoski in angleški jezik — kot tuj jezik — v veljavi predpis z dne 1. maja 1871, št. 593, ne pa za laščino, katero so — čudno dovolj za takratno poznavanje narodnostnih razmer v avstrijskih po ministrskih pisarnah — leta 1871. smatrali v Avstriji tujim jezikom. Če upoštevamo takih „Missgriffe“ deželnih šolskih svetov in ministrstva, potem pač razumemo, da je bilo v zadnjih letih — in sicer po 1886. — mogoče, da so razne osebe brez vsake pedagoške naobrazbe mogle doseči izpričevala za poučevanje laščine, ki je glasom ministrskih ukazov z dne 16. aprila 1887, št. 749, in 13. aprila 1905, št. 13.059, more dobiti le učiteljstvo ljudskih in meščanskih šol. Kdo nam jamči, da se ne godé taki „Missgriffe“ v šolskooblastvenih krogih tudi takrat, ko se določajo učiteljstvu pravice materialnega značaja, ko gospoda že v čisto teoretiških stvareh strelja take kozle?!

Šola na Viču pri Ljubljani. Pišejo nam z Viča: Pri nas vladajo kaj žalostne šolske razmere. Imamo res štirirazredno ljudsko šolo z eno paralelko, pa vendar je v prvem in drugem razredu pouk poldneven. V naši občini rastejo hiše kakor gobe po dežju, v vsaki hiši pa je več družin, ki so obilo preskrbljene z otroki. Zato so šole tako prenapolnjene, da ni mogoče več zmagovati s tem šolskim poslopjem. Naš kraj je industrijalni, večinoma bivajo tu delavci, ki odločno zahtevajo celodnevni pouk, da se otroci kaj nauče, ker jim drugega imetja itak ne moreja dati. Tako pa otroci brez nadzorstva letajo po cele poldneve ker so starši po tvornicah. Odtod največ izvira izpričenost naše šolske mladine. Domači krajni šolski svet in občinski odbor sta storila vse korake, da bi dobili še eno učno osebo, pa vse zaman. Okrajni in deželni šolski svet krepko podpirata to prošnjo, toda deželni odbor nikakor noče prispevati tistih par stotakov za še eno provizorično učno osebo. Naš gospod deželni glavar pl. Detela je še celo rekel: „Okrajni in deželni šolski svet lahko dovolita, ker jima ni treba nič plačati. mi moramo pa plačati.“ Naša občina bi imela gotovo hujše stroške, ker bi morala plačevati visoko najemnino in skrbeti za stvarne potrebščine, kurjavo itd. pa vendar se je soglasno izrekla za še eno učno osebo. Že par let traja to molodvanje, pa vedno nam stavlja zapreke deželni odbor. Namesto da bi bil vesel napredne občine in ji prošnjo uslišal, pa sili s tem svojim

ravnanjem, da pošiljajo mnogi prebivalci svoje otroke v ljubljanske nemške šole, ker jih po slovenskih tudi odklanjajo.

Boj učiteljstva. Poročajo nam: Več let opazujem boj duhovščine proti učiteljstvu in razmišljam, kako bi se odpravil ta boj. Sredstva bi bila, toda ni ljudi, ki bi uporabili ta sredstva. Sredstvo je čisto preprosto. Ako sta na dvorišču dva petelina in se tepeta, kaj stori preprosta ženica? Enega petelina odstrani, pa je mir. Kako pa je s šolo in učiteljstvom v Avstriji in osobito na Kranjskem? Država je vzela vajeti v eno roko, z drugo roko pa je potisnila učiteljstvo pod duhovniško peto. Ali ni res? Poglejmo! Vsak župnik je ud krajnega šolskega sveta. Večinoma pa so duhovniki tudi krajni predsedniki in pa nadzorniki. Kam pridemo? V nov konkordat! Kje je pomoč? Evo je. 1. Ako je ljudska šola državna last, naj jo upravljajo lajiki, ne pa duhovniki. Tako je pri pošti, pri železnici itd., tako mora biti tudi pri šoli. 2. Ko so v prejšnjih časih učili duhovniki krščanski nauk, so ga učili javno v cerkvah kakor ga še sedaj med beneškimi Slovenci. Ko pa so ustanavljali šole po deželi, so pa duhovniki zapuščali cerkev in šli v šolo učiti krščanski nauk. To pa je zlo. Dva petelina na dvorišču! Kaj je storiti? Duhovniki — nazaj v cerkev, zlasti na deželi! Imajo čas, in cerkve so lepe. Tam naj uče krščanski nauk. Svetni predmeti pa naj se uče v šoli brez duhovniškega vmešavanja. Dokler pa se tega ne izvede z vso odločnostjo, ne bo miru!

Čebelarški shod v Velkih Laščah. V nedeljo, dne 10. t. m. popoldne ob 3. uri se vrši čebelarški shod v ondotni šoli. Predaval bo tovariš Ant. Likozar. Sosedni tovariši se vabijo s tem, da se v obilnem številu udeležijo shoda, da se zbudi med učiteljstvom več zanimanja za čebelarstvo.

Čebelarški shod v Šmarji. V nedeljo, dne 3. t. m., ob 3. uri popoldne se vrši čebelarški shod v Šmarji v šoli. Predaval bo o umni čebeloreji Ant. Likozar, nadučitelj iz Ljubljane. Sosedni tovariši se vabijo, da se v obilnem številu udeležijo shoda.

Tovariš Anton Likozar, priznan strokovnjak v čebelarstvu, je predaval v letošnjem letu na vsednevem čebelarškem tečaju v Il Bistrici in na poldnevem čebelarškem tečaju na Primskovem pri Kranju. Priredil je pa še čebelarske shode s predavanji na Jeličnem vrhu pri Idriji, v Dobropoljah, na Krki, v Št. Janžu, v Št. Jerneju, v Bršlinu pri Novem mestu, v Novem mestu, v Št. Vidu pri Zatičini, v Preserju, v Horjulu, na Vrhniku, v Metliki, v Tuhinju in v Toplicah. Tako dela učitelj.

Družbi sv. Cirila in Metoda v korist prodaja drože g. Makso Zaloker v Ljubljani, Kladezne ulice. Priporočamo ga gg. trgovcem; slovenske peke in gospodinje pa opozarjamo na to blago, ki je zaradi svoje kakovosti jako priporočljivo, obilno razpečano pa je gmoten kvas naši družbi in slovenski prosveti. — Družba sv. Cirila in Metoda se nadeja daru Mohorjanov. Knjige družbe sv. Mohorja so dospele. Ako doda vsak član k poštnini le dva vinarja, bi se nabrala znatna vsota v varstvo slovenstva.

Stenske slike za prvi pouk v čitanju. Elementarni učitelji in učiteljice dobro vedo, kolike težave prizadene učencem-prvencem pomnovanje črk, t. j. kako težko se pri početnem čitanju ob pogledu nekterih črk spomnijo dotičnega glasu. V oporo učencemvemu spominu imajo novejšje začetnice, sosebno nemške, slike takih predmetov, kojih ime spominja s svojim začetnim glasom na dotično črko. Da bi se tudi slovenske začetnice enako opremile, to se je že v mnogih učiteljskih konferencah nasvetovalo. Ali začetnice bi se vsled tega precej podražile in zato so ostali ti nasveti doslej brez uspeha. Le založba Žumer-Razingerjevega „Abecednika“ je, kolikor mi je znano, v novejšem času ustrigla tej opravičeni želji. Nekateri elementarni učitelji in učiteljice pa so si pomagali na ta način, da so si sami narisali take predmete in jih obesili na sprednjo steno šolske sobe. Ker se se s pomočjo takih podob dosegli prav povoljni uspehi v čitanju, so zadnji čas tudi gg. okrajni šolski nadzorniki priporočali nabavo sličnih učil. Sedaj pa je g. Anton Umek, knjigotržec v Brežicah, po naročilu učiteljice Anke Mešiček v Sevnici založil take stenske slike, ki so se ravnokar dodelale v „Učiteljski tiskarni“. Podobe kažejo te-le predmete: igla, ura, nož, miza, Eva, vile, omara, riba, angelj, lestva, hiša, jež, fižol, sod, škarje, zvon, žaga, cerkev, črešnja, tabla, dimnik, boben, pes, gos, kača. Pod vsako

podoba je začetna črka imena predmeta, in sicer pisana in tiskana. Ta učni pripomoček bo gotovo dobro došel, zlasti šolam, v katerih se rabi „Začetnica“, ki nima podob. Pa tudi onim šolam, ki rabijo „Abecednik“ s podobami, ne bo odveč, ker se čitajoč učenec s hipnim pogledom na stensko sliko takoj spomni glasu one črke, dočim mora v knjigi liste obračati, da zasledi dotični predmet in črko. Cena seriji 25 slik K 5—, na lepenko napete K 7—.

Pri c. kr. izpraševalni komisiji za ljudske in meščanske šole v Gorici so izkušnje usposobljenja za ljudske in meščanske šole napovedane za 4. novembra 1907, preneso na 11. istega meseca ob 8. uri zjutraj. Kandidatom in kandidatinjam se bodo pravočasno doposlala potom okrajnih šolskih svetov posebna vabila.

Razgled po šolskem svetu.

— **Slušateljice praške univerze.** Letos je vpisanih na filozofski fakulti 24 rednih in 94 izrednih slušateljic ter 85 hospitantk; na zdravniški fakulti je 8 rednih in 15 izrednih slušateljic, na pravniški fakulti pa je 6 hospitantk.

— **Ženski študij na Francoskem.** Kakor poroča statistika, študira na Francoskem 2264 žensk; in sicer je 86 juristik, 454 medicink, 1088 filozofk, 55 lekarničark in 305 drugih slušateljic praktičnih ved. 267 medicink in 9 farmacevtk študira privatno.

Z gospodarskega polja.

— **Shod perutnarjev** se je vršil v nedeljo v Ljubljani ob jako lepi udeležbi. Sprejela se je resolucija, ki meri na prospeh društva perutnarjev in rejcev malih živali.

— **O velikanskem pomenu Trsta za naše narodno gospodarsko življenje** je razpravljal na I. trgovskem shodu v Ljubljani dne 20. t. m. g. dr. H. Tuma poudarjajoč, na kako važni točki so naseljeni Slovenci ob morju. In morje je bodočnost trgovine. Zato bodi naše stremljenje razvoj slovenskega gospodarskega, posebej trgovskega položaja v Trstu. — O slovenskem trgovstvu na Štajerskem in Koroškem je zanimivo razpravljal g. Jože Smertnik iz Celja ter na podlagi številk pokazal razvoj naše trgovine. Prvo slov. trgovino na Štajerskem je ustanovil Kapus l. 1858. v Celju. Pozneje, posebej ob razvoju zadrugištva, se je razvijala tudi slov. trgovina. Danes imamo 183 trgovin na Spod. Štajerskem, ki imajo od 50.000 do 100.000 kron letnega prometa, 160 od teh jih je z mešanim blagom, 13 jih odpade na Celje. — Imamo tudi obsežno trgovino z lesom; iz gornjesavinske doline se izvozi na leto nad 5000 vagonov lesa, iz dravske doline okolo 4400 vagonov. Važna je za nas trgovina s hmeljem, ki je pa, žal še nimajo Slovenci v rokah. Velika je tudi trgovina z jajci in se izvozi od nas na leto okolo 2250 vagonov v vrednosti 16 milijonov kron. Največja slov. trgovina je Jos. Černelčeva v Št. Petru pod Sv. Gorami. Posebnost pri nas je trgovina z bučnim oljem. Industrijskih podjetij imamo 12. Na Koroškem je doslej šele 5—8 slov. trgovcev. Da bo naša trgovina uspevala, nam treba trgovskih strokovnih šol, trdne organizacije. Zahtevamo pa tudi svojo trgovska zbornico. — O slovenski trgovski izobrazbi je govoril trgovec Ulčakar iz Trsta ter se zavzel za ustanovitev višje trgovske šole v Ljubljani.

— **Viničarski tečaj.** Deželni odbor štajerski je določil, da se sprejme na viničarsko šolo v Mariboru 14, v Zg. Radgoni 16, v Ljutomeru 12 in v Skalcah pri Konjicah 12 posestniških in viničarskih sinov za temeljito izobrazbo v obdelovanju novih vinogradov in v sadjereji. Stanovanje in hrana je prosta, vrh tega dobi vsak udeleženelec še po 8 kron mesečne plače. Prošnje je treba vložiti do 1. januarja 1908 na deželni odbor štajerski.

— **Semenj za namizno sadje** priredi c. kr. kmetijska družba na Kranjskem od 30. novembra do 2. decembra v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani.

— **Kranjska kmetijska družba** je dobila 10.000 kron državne podpore, in sicer 8000 kron za govedorejo in 2000 kron za rejo drobnice.

Raznoterosti.

× **Honorarji ruskih pisateljev in umetnikov.** Honorarji v Rusiji so razmerno večji nego v mnogih drugih deželah. Malo je na Francoskem, Angležkem in Severni Ameriki pisateljev, ki bi dobivali večje honorarje nego nekateri ruski velikani. Ako je ruski pisatelj na glasu, si pridobi, lahko veliko imetje. — Lev Tolstoj dobiva od svojih književnih del na leto do 26.000 rubljev. V zadnjih letih se je odpovedal vsem tem dohodkom, razen „Vstajenja“, katero delo je za veliko vsoto prodal izdajatelju „Njive“, Marksu. Ali te vsote ni pridržal zase, marveč je vse daroval sekti „Duhoborcev“. Saltikova (Ščedrin) dela so njegovi dediči prodali omenjenemu Marksu za 180.000 rubljev. — Vdova Dostojevskega je od Marksa dobila 75.000 rub. Leonid Andrejev dobiva od vsake tiskane pole tisoč rubljev ali od vsake vrste rubelj. Razen tega odstotke od čistega dobička. Toliko po priliki dobiva tudi Gorki. Vrlo duhovit časnikar Amfiteatrov zasluži na leto do 15.000 rub. M. O. Menjšikov, eden najduhovitejših in najplodnejših pisateljev dobiva kot podlistkar „Novoje Vremja“ 40.000 rubljev na leto. To vsoto plača list prav lahko, ker ima na leto do 3 mil. rubljev bruto dohodka. Ena stran glasov donša na dan nad 100 rub. Doroševič zasluži na leto 35.000 rub. — Arcibašev in Mamin Šibirjak dobivata od pole po 200 do 500 rubljev. Sergiju Santonovu plačajo za vrsto pesmi po en rubelj. Nemirovič-Dančenko je dobival kot dopisnik za rusko-japonske vojne mesečno pet tisoč rubljev. Slavni pevec Šaljapin dobiva na leto 50.000 rubljev. Od enega potovanja po Ameriki je dobil 100.000 rubljev (pol milijona kron.) Sobinov dobiva 35.000 rub. na leto. Figne-Madeo 50.000. Slavna pevka ciganskih pesmi Vjalezeva dobiva za en večer po 1200 rub.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1494. Kranjsko. (157) 1

V litijskem okraju se razpisuje s tem učiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v Izlakah v začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do dne 15. novembra 1907.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji, dne 25. oktobra 1907.

Št. 1744. (158) 1

Na enorazredni ljudski šoli pri Sv. Trojici se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 28. novembra 1907.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatecu, dne 27. oktobra 1907.

Panorama kosmorama

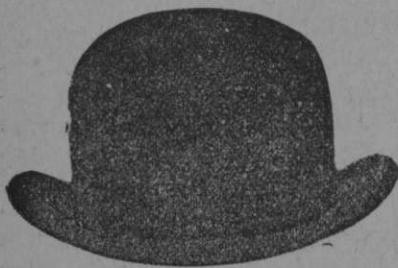
Dvorski trg števil. 3 (pod „Narodno kavarno“).

Od 3. novembra do vštetega 9. novembra 1907: 138 6

Ljubljana in okolica.

Hočete kupiti
ceno in dobro pravobarveno blago?

Mána Jirsová, soproga učiteljeva
imejteljica tkalnice v Novém Hrádku nad Metnjo, Češko prodaja kanefase, sefir, damast, platno, oxford, krizete, barhet, brisače, žepne rute, prte, serviete itd. 11213-10
Naročite in prepričali se bode, da Vas Slovanka bratski postreže.
Svoji k svojim! Vzorcji franko.

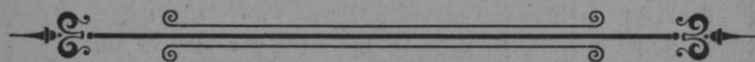
Blaž Jesenko

Ljubljana
Stari trg št. 11

priporoča

klobuke, cilindre, čepice itd.

154 najnovejše façone po najnižji ceni. 12 1

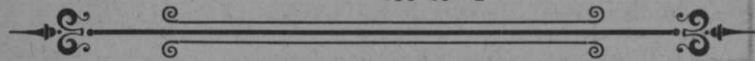
FR. BURGER

..... Spodnja Šiška

parotovarna lesnih izdelkov in vseh v
mizarsko stroko spadajočih del.

Izvršitev solidna, vestna in natančna. Cene nizke.

156 26-1

Štajerska.

Učencem spodnještajerskih ljudskih šol v ponavljanje učne snovi iz domoznanstva sestavil

Josip Mešiček,

nadučitelj v Sevnici, Štajersko.

Izvod stane 40 h, na vsakih 10 izvodov po
1 izvod brezplačno. 155 2-1

= Dobiva se pri izdajatelju. =

VERONIKA KENDA

v Ljubljani na Dunajski cesti števil. 20

priporoča p. n. krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom in učitelj-tvu svojo veliko 118 52-9

zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih. pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti. veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Glavna zaloga Jos. Petričevih zvezkov.

Postrežba točna in solidna.

Modna trgovina Pavel Magdić, Ljubljana, Prešernove ulice št. 7

Gospod! Berite novice, ker so za
Razpošiljam vas važne in koristne!
Razpošiljam po poštne povzetju
za 12 K 50 vin.

**krasno, dobro in
moderno opravo**

katera obstoji iz sledečih predmetov:

Fina bela ali barvasta srajca št. . . . ?
Dobre spodnje hlače. Lepa spalna srajca.
1 ovrtnik po želji. Krasna kravata.
1 par trpežnih nogavic. Močna brisalica.
Izstne naramnice. 3 dobre žepne rute.

Vse v škatli lepo aranžirano.

Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne
ugajalo, vrnem denar nazaj, 7

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovrtniki, zaplestnice, naramniki in žepne rute.

Pravo Jagrovo normalno perilo, trikot-srajce, jopice in hlače.

Mrežaste in počne jopice, srajce, čepice in sport-pasovi

Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manšete.

Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.

Ogrevalci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrbtniki, ovrtniki, robci.

Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Oprava za novorojenčke, posteljine podloge iz kavčuka.

Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje. **Gumbi in različne igle.**

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.

Idrijske čipke, vezene čipke in vložki.

Pajčolani za neveste, mirtovi venci.

Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.

Modrei in potrebščine za modrece.

Glace-rokavice in rokavice za uniformirance, pletene, letne in zimске rokavice.

Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda. Krtace za obleko, glavo in zobe.

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.

Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovrtniki, čipke, vložki, svilnate vezanine.

Jabots, Fichus, damski ovrtniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi. Pozamentirija, porte in žnore, rezice, kre-pince in žnore za tapetnike.

Krepi in flori za žalovanje. Zlate in srebrne rezice, čipke in žnore.

Šerpe

iz svile, čipk in volne.

Nogavice za dame, dekleta in otroke.

Jopice, hlačke, otročje perilo in odeje za vozičke.

Pri nakupu oblačilnega blaga naj se ozira
na narodno trgovino (2) 12-11

ČEŠNIK & MILAVEC

LJUBLJANA o (pri Češniku) Lingarjeve ulice

Velika zaloga sukna in kamgarna za moške obleke.
Najnovejše vrste modnega volnenega, svilnatega in perilnega blaga za dame.

Velika izbira preprog, zaves, odej itd.

Cene nizke in strogo solidna postrežba.

P. n. učiteljstvu dam pri nakupu 5% odbitka
za učiteljski konvikt.

Ljubljanska plinarna

priporoča svoj 137 12-3

angleški plinov koks

kot kurivo prosto dima, saj in smradu, pripravno
za kurjavo v šolah in stanovanjih.

Cenjeno učiteljstvo in slavne šolske oblasti vabimo, da si
ogledajo v ljubljanski plinarni naše

plinove peči ter aparate za kuhanje

katere imamo vedno v najbogatejši izberi na razpolago.

Franc Kollmann, Ljubljana

priporoča slavnemu učiteljstvu svojo bogato zalogo

stekla porcelana in podob,
kakor tudi svetilk za petrolej in elektriko.

Prevzema tudi vsa steklarska dela in zagotavlja naj-
cenejšo postrežbo. (146) 12-2

Vsem onim, ki ljubijo žlahtno kapljico in dobro kuhinjo z vedno svežimi raznovrstnimi jedili priporoča svojo na novo urejeno (4) 12-10

restavracijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel „Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru

A. Seidel,
restavrater.

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izberi po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površ-
nike za gospode in dečke, obleke za
otroke, žakete za dame, paletu za
dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih. — Gg. učiteljem in učiteljicam popust za „Učiteljski konvikt“.

Filip Fajdiga

Ljubljana,

Sv. Petra cesta šte. 19

priporoča 136 14-6

častitemu učiteljstvu svojo

veliko zalogo

pohištva v vseh slogih.

izdeluje tudi po naročilu.

Delo solidno in trpežno.

* * * Cene nizke. * * *

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju, Rotovška ulica 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polusnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

== Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank. ==

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice. — Štambilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje se v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od najprostejših do najfinejših. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. — Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago. — Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznано dobro blago. — Solidna in točna postrežba.

Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

(19) 31

Žirovnikove „Narodne pesmi za šolsko mladino“

(96) 23—13

se dobe edino v

„Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani.

Izvod stane 20 h, s poštnino 3 h več.

ANTON ŠARC Ljubljana Sv. Petra cesta 8

Špecialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd. 119 52—8

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. Strogo solidno blago. Švicarske vezenine. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica, Kolodvorske ulice št. 8.

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, športnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez povzetja.

V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. **O. Bernatovič.**

142 52—5

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52—43 tovarna oljnatih barv, laka in firneža
v Ljubljani, Miklošičeve ulice števil. 6
nasproti hotela „Union“
priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznana najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14
(poleg stare g. Urbančeve trgovine)
priporoča v veliki izberi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno (1) 52—43
moško perilo, kravate itd.
po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Ustanovljeno leta 1832.

Lak za šolske table

črn in medel,
olje proti prahu
priznано najboljše
prodaja (16) 50—41

ADOLF HAUPTMANN

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja
v Ljubljani.

Ilustrovani ceniki zastoj in poštnine prosto.